

Til samtlige kommuner
Til KL

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2015 - 9324

Meddelelse om servicelovens anvendelsesområde i forhold til asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold

Doknr.
364836

1. Indledning

Dato
01-07-2016

Der har i praksis været tvivl om, hvorvidt asylansøgere er omfattet af servicelovens anvendelsesområde.

Der har endvidere været tvivl om, hvordan kommunerne i praksis set i lyset af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt skal håndtere iværksættelse af sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte over for asylansøgere og udlændinge med ulovligt ophold her i landet.

Social- og Indenrigsministeriet har derfor i samarbejde med Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, Udlændingestyrelsen og Ankestyrelsen udarbejdet dette brev.

Brevet har til formål at hjælpe kommunerne med håndteringen af reglerne om iværksættelse af sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte til asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold her i landet. Brevet omhandler således alene de situationer, hvor Udlændingestyrelsen efter udlændingeloven har forsørgelsespligt over for udlændingen.

Brevet er udarbejdet på baggrund af en analyse af området, som ministeriet i samarbejde med relevante ministerier og Ankestyrelsen har udarbejdet i foråret 2016. Analysen er tilgængelig på ministeriets hjemmeside.

I brevet redegøres for den gældende retstilstand, herunder hvilke muligheder henholdsvis kommunerne og udlændingemyndighederne har for at iværksætte sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte og på hvilket retsgrundlag foranstaltningerne, hjælpen eller støtten kan iværksættes.

Med brevet præciseres alene det retlige grundlag for at undgå usikkerhed om den gældende retstilstand.

2. Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt

En udlænding, der opholder sig her i landet og enten har indgivet ansøgning om asyl eller ikke har ret til at opholde sig her i landet, får udgifterne til underhold og nødvendige sundhedsmæssige ydelser dækket af Udlændingestyrelsen. Forsørgelsespligten gælder for asylansøgerne indtil udrejse eller udsendelse eller - i tilfælde af opholdstil-

ladelse - indtil udgangen af første hele måned efter tidspunktet for afgørelsen om visitering til en bestemt kommune. For udlændinge uden lovligt ophold gælder forsørgelsespligten, hvis det er nødvendigt af hensyn til forsørgelsen af udlændingen. Se udlændingelovens § 42 a, stk. 1 og 2.

Der er en række undtagelser fra udlændingelovens forsørgelsesprincip for udlændinge, der enten er asylansøgere eller ikke har ret til at opholde sig her i landet. Se udlændingelovens § 42 a, stk. 3¹.

Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt omfatter også nødvendige sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte. Forsørgelsespligten indebærer, at Udlændingestyrelsen godkender betaling af foranstaltninger og den hjælp eller støtte, der iværksættes over for denne gruppe.

3. Servicelovens anvendelsesområde

Servicelovens § 2, stk. 1, lyder som følger: "Enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter denne lov".

Ved vurderingen af, om en udlænding har lovligt ophold i servicelovens forstand, må der lægges vægt på, om udlændingen har lovligt ophold i udlændingelovens forstand. Ministeriets opfattelse af gældende ret er således følgende:

1. **Enhver udlænding, der efter udlændingelovens regler har lovligt ophold her i landet**, har et lovligt ophold i servicelovens forstand. Dvs. at en udlænding med en opholdstilladelse eller et visum, der ikke er udløbet, en udlænding, hvis visumfrie periode ikke er udløbet, en nordisk statsborger eller en EU-borger, der efter EU-retten har en umiddelbar ret til at opholde sig her i landet, har et lovligt ophold her i landet i servicelovens forstand. Dette gælder uanset opholdstilladelsens eller visummets karakter.
2. **En udlænding med processuelt ophold**, dvs. en asylansøger eller ikke-asylansøger, der efter udlændingelovens regler har ret til at opholde sig her i landet, mens udlændingens ansøgning om opholdstilladelse behandles, har et lovligt ophold her i landet i servicelovens forstand.
3. **En udlænding, der mister sit opholdsgrundlag her i landet**, f.eks. ved, at udlændingen har fået afslag på en ansøgning om opholdstilladelse, har fået afslag på forlængelse af opholdstilladelse eller har fået inddraget sin opholdstilladelse, har herefter ikke lovligt ophold i servicelovens forstand. Dette gælder både i den situation, hvor udrejsefristen er overskredet, og i den situation, hvor udrejsefristen endnu ikke er udløbet.
4. **En udlænding, der er idømt frihedsstraf og samtidig udvist**, og hvis visum og opholdstilladelse er bortfaldet med udvisningen, jf. udlændingelovens § 32, stk. 1, har som følge af bortfaldet af sit lovlige opholdsgrundlag ikke lovligt ophold her i landet i servicelovens forstand. Dette gælder, selv om udlændingen holdes frihedsberøvet med henblik på strafafsoning og først udsendes derefter.
5. **En udlænding på tålt ophold**. En udlænding, der er udelukket fra opholdstilladelse på grund af kriminalitet eller lignende, men som ikke må udsendes på grund

¹ Forsørgelsespligten omfatter ifølge udlændingelovens § 42 a, stk. 3, således ikke udlændinge, har opholdstilladelse efter visse bestemmelser i udlændingeloven (nr. 1), udlændinge, der indgår ægteskab med en herboende person, medmindre særlige grunde foreligger (nr. 2), udlændinge, hvis opholdssted ikke er kendt (nr. 3) og udlændinge, der har ret til forsørgelse efter anden lovgivning end aktivloven (nr. 4). Udviste udlændinge, der afsøner straf eller i øvrigt er frihedsberøvede eller er undergivet sygehusbehandling, har ret til forsørgelse efter anden lovgivning end aktivloven og er derfor ikke omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt.

af udlændingelovens refoulementsforbud², opholder sig her i landet på tålt ophold og har ikke lovligt ophold i servicelovens forstand

Udlændinge med lovligt ophold i servicelovens forstand er direkte omfattet af servicelovens regler, og kommunen træffer over for denne gruppe af udlændinge afgørelse efter servicelovens regler. Generelt gælder, at hjælp efter servicelovens regler skal gives efter en konkret og individuel vurdering, og at hjælpen skal være afpasset den midlertidige status, som udlændingen måtte have. Det gælder både i forhold til hjælp til voksne og hjælp til børn og unge.

Dog gælder der i forhold til gruppen af asylansøgere, der har lovligt ophold i servicelovens forstand, men som samtidig er omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt, jf. afsnit 2, en særlig procedure for iværksættelse af foranstaltninger, hjælp eller støtte. Se herom afsnit 7.

4. Om kommunens tilsynspligt med børn og unge

Efter servicelovens § 146 skal kommunen føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år samt vordende forældre i kommunen lever. Tilsynet skal føres på en sådan måde, at kommunen så tidligt som muligt kan få kendskab til tilfælde, hvor der må antages at være behov for særlig støtte til et barn eller en ung under 18 år, eller hvor det må antages, at der kan opstå et behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen. For voksne gælder der ikke på samme måde en tilsynsforpligtelse for kommunen.

Kommunens tilsynspligt efter servicelovens § 146 med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år samt vordende forældre i kommunen lever, gælder alle børn og unge under 18 år uanset deres opholdsgrundlag og uanset, om barnet eller den unge har lovligt ophold eller ej. Kommunens tilsynspligt omfatter således også børn og unge i kommunen, der ikke opholder sig lovligt her i landet i servicelovens forstand. Kommunens tilsynspligt gælder også, når barnet eller den unge opholder sig på et asylcenter.

Det forhold, at kommunens tilsynspligt også omfatter børn og unge i kommunen, der ikke opholder sig lovligt her i landet i servicelovens forstand, indebærer ikke i sig selv, at sociale foranstaltninger i medfør af serviceloven kan iværksættes over for denne persongruppe. Se herom afsnit 5.

5. Iværksættelse af sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte uden for servicelovens anvendelsesområde

Uden for servicelovens anvendelsesområde falder som ovenfor nævnt blandt andet udlændinge, der har fået endeligt afslag på asyl eller opholdstilladelse på andet grundlag, og udlændinge, der har fået inddraget opholdstilladelsen. Kommunen kan derfor som udgangspunkt ikke over for disse personer iværksætte foranstaltninger, hjælp eller støtte med hjemmel i serviceloven.

I særlige tilfælde må det dog antages, at kommunen med henvisning til principperne i serviceloven kan iværksætte sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte over for en udlænding, der på grund af sit ulovlige ophold ikke direkte er omfattet af serviceloven. Dette gælder bl.a. i tilfælde, hvor der er en åbenbar risiko for, at et barns sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller på grund af overgreb, som barnet har været udsat for³.

² Det følger af udlændingelovens § 31, stk. 1, at en udlænding ikke må udsendes til et land, hvor den pågældende risikerer dødsstraf eller at blive underkastet tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller hvor udlændingen ikke er beskyttet mod videresendelse til et sådant land.

³ Byretten i Hillerød har i en dom den 12. maj 2016 i sag BS 47-127/2016 og sag nr. BS 47-128 fundet, at børn og unge-udvalget efter principperne i servicelovens kapitel 11, herunder lovens § 58, har haft det

Det bemærkes, at der i de tilfælde, hvor der vurderes behov for anbringelse af et barn uden for hjemmet, ikke i praksis vil være forskel på kravene til at kunne gennemføre en anbringelse uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller den unge på 15 år eller derover, uanset om der er tale om børn med lovligt eller ulovligt ophold.

Der kan i den forbindelse henvises til, at der efter Danmarks internationale forpligtelser efter omstændighederne vil være en positiv pligt til gennem tvangsfjernelse at beskytte børn mod vanrøgt og overgreb fra deres forældres side.

Efter børnekonventionens artikel 3 gælder der en forpligtelse til at sikre børn den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for deres trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værge eller andre personer med juridisk ansvar for barnet. Efter børnekonventionens artikel 19 gælder der en forpligtelse til bl.a. at træffe alle passende sociale forholdsregler til beskyttelse af børn mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuel misbrug, mens de er i forældrenes, værgens eller andre personers varetægt.

Efter handicapkonventionens artikel 7 skal det endvidere sikres, at børn med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre børn. Efter handicapkonventionens artikel 16 skal der træffes alle passende foranstaltninger, også af administrativ art, til at beskytte personer med handicap mod enhver form for udnyttelse, vold og misbrug. Relevante konventionsbestemmelser kan endvidere være handicapkonventionens artikel 17 om beskyttelse af personlig integritet og artikel 20 om personlig mobilitet, som både omfatter børn og voksne.

De anførte folkeretlige forpligtelser gælder også i forhold til udlændinge, der ikke har lovligt ophold i Danmark, men som befinder sig her i landet, og der er ikke grundlag for at antage, at der med dansk lovgivning på området har været tilsigtet at fravige disse folkeretlige forpligtelser.

Det forhold, at det er muligt at iværksætte sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte efter principperne i serviceloven støttes også af almindelige uskrevne retsgrundsætninger om nødret⁴, som det bl.a. omtales i Social- og Indenrigsministeriets besvarelse af 23. februar 2016 af spørgsmål nr. 310 (Alm.del) fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Den endelige vurdering af dette spørgsmål henhører dog under domstolene.

6. Forholdet mellem Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt efter udlændingeloven og serviceloven

Asylansøgere med processuelt ophold

At asylansøgere med processuelt ophold har lovligt ophold i servicelovens forstand, er ikke ensbetydende med, at serviceloven finder anvendelse i fuld udstrækning og på samme vis som for andre personer med lovligt ophold. Det skyldes, at asylansøgere er omfattet af udlændingelovens regler om Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt.

nødvendige grundlag for uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver at træffe afgørelse om anbringelse af børn, der ikke har lovligt ophold i landet. Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i et brev af 23. juni 2016 i medfør af servicelovens § 171 har meddelt tilladelse til anke til Østre Landsret.

⁴ Social- og indenrigsministeren og udlændinge-, integrations- og boligministeren har den 23. februar og den 28. februar 2016 i besvarelse af udvalgs spørgsmål UUI alm. del 310 og 224, udtalt, at kommunerne har "mulighed for at handle ud fra de almindelige uskrevne retsgrundsætninger om nødret i tilfælde, hvor der opstår et akut behov for anbringelse af et barn uden lovligt ophold, og hvor det ikke er muligt at opnå samtykke fra forældremyndighedsindehaveren (tvangsanbringelse)."

Det er ministeriets opfattelse, at serviceloven må betragtes som en generel lov, der kan fraviges i anden lovgivning, der indeholder bestemmelser om foranstaltninger, hjælp eller støtte af tilsvarende art til bestemte grupper af borgere.

Udlændingeloven betragtes i den sammenhæng som en særlov. Serviceloven finder således ikke anvendelse i det omfang, udlændingemyndighederne inden for asylsystemet kan imødekomme eventuelle behov. I det omfang, der er behov for yderligere foranstaltninger, hjælp eller støtte efter serviceloven, er det Udlændingestyrelsen, der godkender betalingen.

Udlændinge uden lovligt ophold

Som nævnt under afsnit 2 gælder Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt også over for udlændinge uden lovligt ophold, som ikke er omfattet af serviceloven. Kommunerne skal således ikke iværksætte sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte i det omfang, udlændingemyndighederne inden for asylsystemet kan imødekomme eventuelle behov. I det omfang, der er behov for sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte, er det Udlændingestyrelsen, der godkender betalingen.

Det nærmere samarbejde mellem kommunen, asylcentre og Udlændingestyrelsen over for asylansøgere og udlændinge med ulovligt ophold er beskrevet i afsnit 7.

Bemærk, at der som nævnt i afsnit 2 er særlige grupper af udlændinge, som Udlændingestyrelsen ikke har forsørgelsespligt over for. Disse grupper af udlændinge er ikke omfattet af afsnit 7.

7. Samarbejdet mellem kommunen, asylcentre og Udlændingestyrelsen

7.1. Udlændingestyrelsen godkender betaling

Asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold får udgifterne til underhold og nødvendige sundhedsmæssige ydelser dækket af Udlændingestyrelsen. Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt omfatter som nævnt ovenfor også nødvendige sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte.

Kommunerne skal således ikke iværksætte sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte over for asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold i det omfang, udlændingemyndighederne inden for asylsystemet kan imødekomme eventuelle behov.

Kommunerne skal heller ikke iværksætte sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte over for asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold, uden at kommunen forinden har forelagt sagen for Udlændingestyrelsen, og Udlændingestyrelsen forinden har godkendt betaling af foranstaltningen, hjælpen eller støtten, jf. afsnit 7.4. I helt akutte situationer, hvor kommunen er nødt til at handle straks, kan kommunen dog efterfølgende hurtigst muligt forelægge sagen for Udlændingestyrelsen.

Alle sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte, der iværksættes af kommunerne, skal være afpasset den midlertidige status, udlændingen har som asylansøger eller som udlænding uden lovligt ophold i Danmark.

Bemærk, at der som nævnt i afsnit 2 er særlige grupper af udlændinge, som Udlændingestyrelsen ikke har forsørgelsespligt over for. Disse grupper af udlændinge er ikke omfattet af afsnit 7.

7.2. Underretninger om bekymrende forhold for et barn

I de tilfælde, hvor indkvarteringsoperatøren (asylcentret) finder, at der er grundlag for at foretage en underretning på grund af bekymring for et barn, skal dette ske til den kommune, hvor centret ligger. Udlændingestyrelsen skal samtidig hermed orienteres om underretningen ved at modtage en kopi af denne.

7.3. Faglig vurdering efter henvendelse fra udlændingemyndighederne

Både indkvarteringsoperatøren og Udlændingestyrelsen kan bede kommunen om at foretage en faglig vurdering med henblik på afklaring af, hvilke sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte, der bør iværksættes. Dette gælder både i forhold til voksne og børn og i forhold til asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold.

Kommunen skal på baggrund af udlændingemyndighedernes henvendelse iværksætte en børnefaglig undersøgelse (§ 50-undersøgelse) for så vidt angår børn af asylansøgere med processuelt ophold eller iværksætte en tilsvarende faglig undersøgelse for så vidt angår børn og unge uden lovligt ophold. Iværksættelse af en § 50-undersøgelse forudsætter ikke Udlændingestyrelsens godkendelse.

Kommunen kan på baggrund af udlændingemyndighedernes henvendelse på tilsvarende vis foretage en faglig vurdering, hvis det drejer sig om voksne asylansøgere eller voksne uden lovligt ophold.

7.4. Forelæggelsen af den faglige vurdering for Udlændingestyrelsen

Når kommunen har foretaget en faglig vurdering, skal kommunen forelægge sagen for Udlændingestyrelsen og anmode om Udlændingestyrelsens godkendelse af betaling af den foranstaltning, kommunen vurderer, der er behov for.

Det sker ved, at den faglige vurdering med de nødvendige sagsoplysninger sendes til indkvarteringsoperatøren med kopi til Udlændingestyrelsen. E-mailadressen til Udlændingestyrelsen er forsorgelseskontoret2@us.dk.

Indkvarteringsoperatøren sender herefter en ansøgning til Udlændingestyrelsen med henblik på betaling af den sociale foranstaltning.

I praksis tilsidesætter Udlændingestyrelsen aldrig kommunens faglige vurdering af behovet for iværksættelse af sociale foranstaltninger, hjælp eller støtte, idet Udlændingestyrelsen intet fagligt grundlag har herfor. Der vil således ikke i praksis opstå sager, hvor myndighederne ikke når til enighed om, hvorvidt der skal iværksættes foranstaltninger (herunder anbringelser).

7.5. Iværksættelse af sociale foranstaltninger

7.5.1. Asylansøgere med processuelt ophold

Når Udlændingestyrelsen har godkendt betaling af en social foranstaltning, hjælp eller støtte, træffer kommunen afgørelse efter servicelovens regler, når det drejer sig om asylansøgere med processuelt ophold eller børn af asylansøgere med processuelt ophold.

Kommunens børn og unge-udvalg træffer afgørelse i de sager, hvor det efter servicelovens regler er børn og unge-udvalget, der træffer afgørelse, jf. servicelovens § 74. Det gør børn og unge-udvalget eksempelvis ved beslutninger om anbringelse af børn og unge uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller den unge på 15 år eller derover og ved andre beslutninger i tilknytning til en anbringelse, hvor der ikke kan opnås samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller den unge på 15 år eller derover.

7.5.2. Afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold

Når Udlændingestyrelsen har godkendt betaling af en social foranstaltning, hjælp eller støtte, træffer kommunen afgørelse efter principperne i serviceloven, jf. afsnit 5.

Hvis der er tale om foranstaltninger i forhold til børn og unge uden samtykke, træffer kommunens børn og unge-udvalg afgørelse efter principperne i serviceloven, jf. afsnit 5.

8. Henvendelser til kommunen fra andre end udlændingemyndighederne

8.1. Henvendelser om hjælp til børn og unge omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt

Dette afsnit handler om de tilfælde, hvor kommunen modtager en anmodning fra andre end udlændingemyndighederne om iværksættelse af en social foranstaltning til en udlænding under 18 år, der er omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt. I disse tilfælde er der tale om iværksættelse af sociale foranstaltninger til en asylansøger, en afvist asylansøger eller en anden udlænding med ulovligt ophold, der er under 18 år.

Dette afsnit handler også om de tilfælde, hvor kommunen modtager oplysninger fra andre end udlændingemyndighederne af relevans for iværksættelse af en social foranstaltning til en udlænding under 18 år, der er omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt.

Kommunen kan efter omstændighederne i disse tilfælde tage initiativ til – uden at Udlændingestyrelsen har anmodet herom – at foretage en socialfaglig vurdering, herunder træffe afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse (en § 50-undersøgelse) for asylansøgerbørn med processuelt ophold, hvis sagens omstændigheder gør dette påkrævet. Iværksættelse af en § 50-undersøgelse skal i disse tilfælde ikke forelægges til godkendelse hos Udlændingestyrelsen. Kommunen kan med fordel orientere Udlændingestyrelsen om iværksættelsen af undersøgelsen.

Finder kommunen ikke anledning til at iværksætte foranstaltninger efter serviceloven, herunder iværksætte en børnefaglig undersøgelse (§ 50-undersøgelse), kan kommunen vælge at henvise asylansøgeren eller dennes kontaktperson til Udlændingestyrelsen.

Hvis kommunen finder anledning til at udrede sagen (§ 50-undersøgelse) og ud fra en socialfaglig vurdering finder, at en social foranstaltning bør iværksættes, skal kommunen forelægge sagen for Udlændingestyrelsen. Kan Udlændingestyrelsen godkende betaling af den foreslåede foranstaltning, træffer kommunen herefter afgørelse om iværksættelse af foranstaltningen. Er der tale om en foranstaltning i forhold til børn og unge uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge på 15 år eller derover, vil sagen skulle forelægges for børn og unge-udvalget, hvis afgørelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen. Se afsnit 7.5.

Kommunen skal som udgangspunkt tage kontakt til Udlændingestyrelsen med henblik på godkendelse af betaling for foranstaltningen, inden kommunen eller kommunens børn og unge-udvalg træffer afgørelse. I akutte tilfælde kan kontakten dog ske efterfølgende.

Kommunens eller kommunens børn og ungeudvalgs afgørelse træffes efter serviceloven, hvis der er tale om en asylansøger med processuelt ophold, jf. afsnit 7.5.1., og efter principperne i serviceloven, hvis der er tale om en afvist asylansøger eller anden udlænding med ulovligt ophold, jf. afsnit 7.5.2.

I praksis tilsidesætter Udlændingestyrelsen aldrig kommunens faglige vurdering af behovet for iværksættelse af sociale foranstaltninger, idet Udlændingestyrelsen intet fagligt grundlag har herfor. Der vil således ikke i praksis opstå sager, hvor myndighederne ikke når til enighed om, hvorvidt der skal iværksættes foranstaltninger (herunder anbringelser).

8.2. Henvendelser om hjælp til voksne omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt

Dette afsnit handler om de tilfælde, hvor kommunen modtager en anmodning fra andre end udlændingemyndighederne om ydelse af hjælp eller støtte til en udlænding, der er 18 år eller derover, og som er omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt. I disse tilfælde er der tale om ydelse af hjælp eller støtte til en asylansøger, en afvist asylansøger eller en anden udlænding med ulovligt ophold, der er 18 år eller derover.

Dette afsnit handler også om de tilfælde, hvor kommunen modtager oplysninger fra andre end udlændingemyndighederne af relevans for ydelse af hjælp eller støtte til en udlænding, der er 18 år eller derover, og som er omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt.

I disse tilfælde bør kommunen som udgangspunkt videresende henvendelsen til udlændingemyndighederne, som har handlepligten på området, og som derfor er rette myndighed, jf. forvaltningslovens § 7. Henvisningen til udlændingemyndighederne kan ikke betragtes som et afslag på hjælp eller støtte (en afgørelse) og kan derfor heller ikke påklages til Ankestyrelsen. Vælger kommunen alligevel at foretage en indledende socialfaglig vurdering, skal kommunen, inden der kan træffes afgørelse, forelægge sagen for Udlændingestyrelsen. Kan Udlændingestyrelsen godkende betaling af den foreslåede ydelse eller hjælp eller støtte, træffer kommunen herefter afgørelse om iværksættelse af foranstaltningen.

Kommunens afgørelse træffes efter serviceloven, hvis der er tale om en asylansøger med processuelt ophold, jf. afsnit 7.5.1., og efter principperne i serviceloven, hvis der er tale om en afvist asylansøger eller anden udlænding med ulovligt ophold, jf. afsnit 7.5.2.

I praksis tilsidesætter Udlændingestyrelsen aldrig kommunens faglige vurdering af behovet for iværksættelse af sociale foranstaltninger i form af hjælp eller støtte, idet Udlændingestyrelsen intet fagligt grundlag har herfor. Der vil således ikke i praksis opstå sager, hvor myndighederne ikke når til enighed om, hvorvidt der skal iværksættes hjælp eller støtte).

I praksis er der dog sjældent behov for, at kommunen involveres i sager om hjælp til voksne, da indkvarteringsoperatørerne og Udlændingestyrelsen som oftest har mulighed for at iværksætte den nødvendige hjælp eller støtte inden for eget regi.

9. Ankestyrelsens rolle

I sager om iværksættelse af en social foranstaltning, hjælp eller støtte til en asylansøger træffer Ankestyrelsen afgørelse efter servicelovens regler.

Ankestyrelsen har – udover rollen som ankeinstans – kompetence til af egen drift at tage sager op om særlig støtte til børn og unge efter servicelovens kapitel 11.

Hvis Ankestyrelsen ud fra en egen drift beføjelse tager en sag op og finder, at barnet eller den unge ud fra en socialfaglig vurdering har behov for en bestemt foranstaltning, kan Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 65, stk. 1, pålægge kommunen at træffe de fornødne afgørelser, eller jf. servicelovens § 65, stk. 2, træffe en foreløbig afgørelse om, at kommunen skal iværksætte foranstaltninger efter servicelovens §§ 52 eller 52 a, eller, jf. servicelovens § 65, stk. 3, træffe afgørelse om foranstaltninger efter servicelovens §§ 51, 58, 63 og 68 a.

Ankestyrelsen kan således af egen drift efter servicelovens § 65 træffe afgørelse om at give kommunen pålæg om at iværksætte en § 50-undersøgelse. Iværksættelse af en § 50-undersøgelse skal ikke forelægges til godkendelse hos Udlændingestyrelsen.

Ankestyrelsen kan også af egen drift træffe afgørelse om andre foranstaltninger uden samtykke, f.eks. anbringelse af et barn uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller den unge på 15 år eller derover. Hvis hensynet til barnets eller den unges øjeblikkelig behov ikke kan afvente, at sagen behandles i kommunens børn og unge-udvalg, kan Ankestyrelsen på samme måde som formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og unge-udvalget træffe foreløbige afgørelser. Det følger af servicelovens § 75. Kommunen skal i disse tilfælde hurtigst muligt tage kontakt til Udlændingestyrelsen med henblik på godkendelse af betaling for foranstaltningen.

Hvis kommunen ikke allerede har indhentet betalingstilsagn fra Udlændingestyrelsen, bør det fremgå af Ankestyrelsens afgørelse, at Ankestyrelsens pålæg til kommunen om at gennemføre afgørelsen er betinget af, at kommunen forelægger sagen til godkendelse af betalingen hos Udlændingestyrelsen. Udlændingestyrelsen tilsidesætter i praksis aldrig kommunens eller Ankestyrelsens faglige vurdering af behovet for iværksættelse af hjælpeforanstaltninger, idet Udlændingestyrelsen intet fagligt grundlag har herfor.

I sager om iværksættelse af en social foranstaltning, hjælp eller støtte til en afvist asylansøger eller anden udlænding med ulovligt ophold træffer Ankestyrelsen afgørelse efter principperne i serviceloven, jf. afsnit 5.

Ankestyrelsen træffer afgørelse i de sager, hvor det efter servicelovens regler er kommunen eller børn og unge-udvalget, der træffer afgørelse. Det gælder også Ankestyrelsens egen drift-beføjelse. Det gælder også, selv om udlændingen ikke er omfattet af serviceloven.

10. Afklaring af lovligt eller ulovligt ophold

Kommunen kan kontakte Udlændingestyrelsens Forsørgelseskontor på telefonnummer 35 30 86 75 i de tilfælde, hvor der er behov for en afklaring af, hvorvidt en udlænding befinder sig i landet på lovligt eller ulovligt ophold i forhold til servicelovens § 2.

Social- og Indenrigsministeriet, den 1. juli 2016

Hans B. Thomsen
Afdelingschef